

Sliši se tudi:

„Ninca, nanca luč užgala,
Da bo naša punčka spala.“

Če je morda otrokimoškega spola, da se ne bi narobe naučil uporabljati „spola“, preobrne se njegovo ime v žensko, sevéda sè sufiksom — a —, n. pr. Jože — Jožca, Drejče — Drejčca. Sevéda v tem primeri neso najmodérnejša imena, katera so stoprav v najnovejšem času prodrli v imensko literaturo našo.

Kadar dete obleče kako manjo obleko, užé je uče, kako se ujema pridevnik z imenom. Rekó mu, da je lep, lepa. Včasih se dete takim besedam nakremži, ko pa vidi, da se mu mati smije, naredita se i njemu na ličecih dve jamici; in materno veselje je še večje. Imenuje je: srček, ljubček, ljubica, hlapec, hlapček, pastirica, deklica, deklíčica i. t. d.

Da so ti epiteti pretirani, to je istina. Ali mati, kmetska mati, jedva čaka, da ji sin doraste do pastirja, ko koraka s šibo na rami za govejimi repi.

Otrok počasi umeva, kaj misli mati, in ukorenini se mu po malo misel, da je prvi stadij in pravi začetek njegovega življenja: pastir.

Taki živino-paseči otroci postanejo pravicati cvet kmetske družbe. Večkrat še potem se v življenji spominajo, kake so „uganjali“, ko so imeli še „šibo“ v roci. Da niti na paši ni vse „religiös-sittlich“ in tudi še „sittlich-religiös“ ne, to vé najbolj samo oni, ki se je tega ošobno prepričal.

Mladina tako sama sebi prepuščena, malodorasla, še manj poučena, užé od nature bolj k slabemu kot k dobremu navajena, postane pravi „samonikli“ plod, bolj divjini podobna mladost.

Ker mati najbolj želí, da bi dete doraslo in postalo pastir, za-to je i tako nazivlja. Kdo pa ne misli vedno na kaj boljšega? Vsaj smo vsi ljudje. (Konec prih.)

Kranjsko.

Metodična obravnava 85. berilne vaje v „Tretjem Berilu“.

Govoril pri okrajni učiteljski konferenciji v Litiji v 18. dan sept. P. Gross, učitelj v Zagorji.

(Konec.)

Ko potem zopet kak učenec prebere naslednji odstavek, naj učitelj, kazaje na zemljevidu, pripoveduje: Kranjska je 100 Mm² velika, a ima le 95 Mm² plodne zemlje, od katere je zbog velicega pogorja le 15 Mm² oralne; 43 Mm² jo je z gozdi obraščene; ostala pride na travnike, vinograde in pašnike, in morajo tedaj žito s Hrvatskega za svojo potrebo uvaževati. Kranjci so pobožno in pridno ljudstvo; to pričajo njih lepe cerkvé, ki so natresene kakor bele cvetice v zelenji, in pa da je vsak koticék zemlje do skrajnega konca pridno obdelan. A spoznali so, da zraven pridonosti jim je treba, da tudi razumno vodijo svoje gospodarstvo. Spregledavši, da si z živinorejo in sadjarstvom morejo svoje stanje izboljšati, se na te dve stroki čedalje bolj ozirajo; tako so naredili v Bohinju domačo sirarsko zadrugo, ki jim za izvrstno izdelani sir več tisoč goldinarjev prinaša. Slavna c. kr. vlada pa podpira živinorejo s tem, da daje denarno podporo, s katero se boljša plemena živine nakupujejo in delé med kmetovalce. V gorenjskih hribovitih krajih žgejo les za oglje, ki se rabi po fužinah, tržujejo z obrezanim lesom v Trst in kopljejo jekleno in železno rudo. V Zagorji in na Kočevskem kopljejo rudarji premog, v Litiji svinčeno rudo, v Idriji in na Gorenjskem blizu Ljubelja pa živo srebro. V Ipavi in na Dolenjskem pridelujejo ljudje dobro vino. Tudi z čebelarstvom se jih

mного pečá. Že ob času slavne cesarice Marije Terezije je bil čebelar Anton Janša iz Roden blizo Lesec na Dunaj poklican, da je ondi učil čebelarstvo.

Kazuje na zemljevidu, naj dalje učitelj pripoveduje, v katerih krajih Kranjskega se izdeluje mnogo železnega orodja in žrebljev, kje se strojijo kože in izdeluje obutev, kje delajo suknene plachte in domače platno za prodaj; dalje, kje delajo sita iz žime, in kje zopet lonce in leseno robo, kje pletejo slamnike in zopet kje čipke i. dr.

Pri tej priliki naj učitelj posebno poudarja, kako koristno je človeku, ako zna in hoče delati. Delo je zlata ruda, ki nikdar ne zgine, če je kdo le hoče iskati. Delavnega človeka vsak čišla, in ni se mu bati, da bi mu manjkalo kruha.

Po branji naslednjega odstavka naj učitelj kaže na zemljevidu, kje je ogerska železnica in kje se z južno železnico sklene; kodi teče južna železnica, in kodi se cesarjevič Rudolfova in una, ki iz Reke pride, z njo skleneti. Zraven naj pripoveduje, kolike koristi so nam železnice, po katerih se vrlo hitro pride iz ene dežele v drugo, in ravno tako hitro in cenó se tudi blago prevaža iz enega kraja v drugega.

Naslednji odstavek je v 186. berilni vaji pojasnjen, katerega naj učenci berejo pri zemljevidu ali pa v posebni uri. Tù naj jim pové o sestavi duhovne gosposke in pa šolskih gosposkah, ki skrbé za dušni prid in pa za izobražbo ljudstva ter da smo dolžni vsem gosposkam pokorščino in čast skazovati. Posebno pa naj učitelj učence vnema za ljubezen, udanost in zvestobo do presvetlega cesarja in do vse cesarske hiše.

Predzadnji odstavek je okrajšana kulturna slika glavnega mesta Ljubljane. Po čitanji jo učitelj nekako tako-le razširi: Ljubi otroci! Že ko smo tek Save črtali, sem vam pravil o Ljubljani. Kdo še vé, kje je? Koliko prebivalcev ima? Kako je okrog hriba zidana? Ulice so dolge in največ krive, kar priča, da je staro mesto. Trgov ima mnogo. Hiše so zeló tri- in štirinadstropne, izmed katerih se vzdigujejo krasne cerkve največ z dvema zvonikoma. Najveličastnejša je škofijska cerkev sv. Nikolaja. Velika, lepa slika nad velikem oltarjem nam kaže prikazen sv. Nikolaja, vsled katere je cesar Friderik IV. se umaknil smrtni nevarnosti. Iz hvaležnosti do Boga za to rešitev je ustanovil l. 1461. Ljubljansko škofijo. — V sredi mesta je krasno sprehajališče, prostoren drevored „Zvezda“. V Ljubljani je sedež deželne vlade, knezoškofa in c. kr. deželnega šolskega sveta. V Ljubljani zboruje deželni zbor. Tù ima svoj sedež tudi več društev, kakor c. kr. kmetijska družba, „Slovenska Matica“, kranjska hranilnica. Imenitna sta tudi licealna knjižnica in pa muzej, kjer so hranjena in se vidijo razna okostja, rastline, rudnine, starine i. dr. Izobraževališč je mnogo v Ljubljani, tako: semenišče za mlade gospode duhovnike, višja gimnazija in realka, moško in žensko učiteljske, razne ljudske šole in zavode za mladino; frančiškanski in nunski samostan itd. V Ljubljani so tudi: tovarna za tobak, predilnica za bombaž in več pivovár.

Ljubljana je že mnogokrat imela čast, da je svoje vladarje vzprejemala, tako l. 1340. Rudolfa IV., l. 1444. Friderika IV., potem Leopolda I., Karola VI., Jožefa II., papeža Pija VI., cesarja Franca I. Presvetli cesar Franc Jožef I. so jo že dvakrat s svojim obiskom počastili.

Zadnji odstavek našteva imena mest in trgov na Kranjskem. Ker so pa v učnem potu od l. 1879. tam še drugi kraji za razlago predpisani, naj učitelj tudi one v razlago privzame.

Koliko časa naj učitelj potrebuje za obravnavo tega berila v šoli, ravná se po zmožnosti učencev, pa času, ki je pouku odmerjen in pa po metodi pri poučevanju. Ta sintetično-konstruktivna metoda je sicer od kraja zamudna, a se s tem dobro izplača, ker se po njej velikost in podoba dežele veliko bolj v spomin vtisne, kar je pri poznejem pouku v zemljepisji važna podloga.

Da pa ta pouk učencem tudi v spominu ostane, naj se pri obravnavi drugih dežel vedno k domači obrača ter drugo z drugo v obziru velikosti lege in narave primerja ter naj, kar se je učilo, tudi pri spisji porabi.

Številčna pevska metoda.

(Konec.)

Po tem takem je prava Chev -ova metoda čisto naravna, popolno zistemati na, temeljita pevska metoda, s katero se dosegajo najboljši in najhitreji uspehi ne samo pri odras enih, temu  tudi pri najne nej mladini. Večletna skušnja me je tega prepričala. Skušal sem poučevati po raznih notnih metodah, a tudi po Foersterjevej števil nej, toda uspeha za samostalnost v petji pri ne nej mladini nisem dosegel po nobenej; posrečilo se mi je to edino le po pravcati izvirni Galin-Paris-Chev -ovi, kakor se obravnava v Stahl-ovih zvezkih in v Jakelj-novem „Navodu“, pa kakoršna nij ona, ki jo g. Foerster obravnava v svojej pesmari ici, ker se popolnoma loči od učne zisteme Chev -ove in se v bistvu drži Weinwurm-ove, našo dobo po naših šolah najbolj rabljene notne metode. Le to prednost ima pred Weinwurm-ovo in vsako drugo notno metodo, da se poslužuje Chev -ove pisave, vnanje oblike. In  e ta edina prednost jo dela priporo evanja vredno pred vsemi notnimi metodami, akoravno  e dalje  zastaja za pravo Chev -ovo. G. Foerster je storil le en sam korak do najpopolnejše pevske metode, naj bi storil  e druzega in tretjega (melodično in ritmično zistemo) ter stopil v **bistvo** Chev -ove metode in svest sem si, da mu sijajni uspehi ne bodo izostali pri njegovih zmožnostih in razmerah. Dokler pa tega ne stori in ostane pri sedanjej zistemi, njegova pesmari ica ne bode samostalnih pevcev izve bovala, temu  služila bode mladim pevcem le kakor zbirka po  kalnih stopinjah napredujočih in po ritmu se raztezajo ih šolskih pesmic. Kot tako sem si jo tudi jaz omislil v 20. iztisih (2. natis), ter sem jo rabil za praktično pevsko gradivo potem, ko so pevci po Chev -ovi metodi (po „Navodu“) dospeli do zmožnosti učiti se samostalno dotičnih pesmic; in tako bi svetoval vsem onim, ki se poslužujejo pri petji Foersterjeve pesmari ice; naj obdelajo najprej melodično in ritmično tvarino po „Navodu“ in Sing-schule ali Sing bungen, in potem naj za praktično petje porabljajo Foersterjevo pesmari ico (po poprej re enem redu) in Jakeljnov „pev ek“ (v svojem redu).

Mislim, da mi g. Foerster ne bode zameril le-te moje obravnave; vsaj jo delam v prosep pevskega u a, zlasti v boljšo spoznavo števil ne, izrečno Chev -ove metode. Z javnim pretresovanjem se utegne vender le pozornost tega ali onega pevo-učitelja obrniti na boljšo pevsko metodo ter s tem se pripravljati ugodna tla za vpeljanje Chev -ove metode po učiteljiščih in šolah. — Ako sem opozoril na nekatere nedostatnosti njegove števil ne metode, storil sem to radi tega, da bi se one odpravile, da bi se prava Chev -ova metoda ne kazila, temu  da bi se v vsej čistosti in popolnosti razodela, ter da bi se s svojo izvrstnostjo in s sijajnimi uspehi vredno pokazala, da se splošno vzprejme. — Kdor le eno metodo resno poskuša in jo za najboljšo smatra, ne more pravično soditi; le kdor vsako mu znano dejansko poskusi, more najboljšo izvoliti. „Omnia probate, et quod bonum tenete“. Kdor no e verjeti mojim skušnjam, naj sam poskuša, a resnobno in nepristransko, in prepričal se bode, katera pevska metoda zasluži prednost, ali kaka notna ali Foersterjeva številčna — ali pa prava izvirna Chev -ova? Naj pa tudi svojo izkušnjo priobči v „Učit. Tov.“ ali v „C. Gl.“

O priliki utegnem  e kaj ve  priobčiti o prednosti prave izvirne Galin-Paris-Chev -ove metode, ako bode drago „U . Tov.“ Krajši sostavek v tej zadevi priobčim v „C. Gl.“